

กสม. ๒

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๑๐/๒๕๖๕

เรื่อง การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม กรณีกล่าวอ้างว่า หน่วยงานภาครัฐและเอกชนปฏิเสธรับเข้าทำงานเพราะเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวี

ผู้ร้อง ปกปิดชื่อ

ผู้ถูกร้อง โรงพยาบาล ██████████ ที่ ๑
โรงพยาบาล ██████████ ที่ ๒

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำร้องที่ ๔๙/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๓ กล่าวอ้างว่า ผู้ร้องเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวี แต่มีสภาพร่างกายแข็งแรง ไม่แตกต่างจากบุคคลทั่วไป จบการศึกษาด้านการสาธารณสุขจากสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่ง ผู้ร้องได้สมัครเข้าทำงานกับผู้ถูกร้องทั้งสอง แต่ถูกปฏิเสธรับเข้าทำงานเนื่องจากผลการตรวจสุขภาพก่อนเข้าทำงานของผู้ร้องแสดงผลการติดเชื้อเอชไอวี ผู้ร้องเห็นว่ากฎหมายและระเบียบของประเทศไทยเกี่ยวกับการตรวจหาเชื้อเอชไอวีของผู้สมัครงานเป็นการเลือกปฏิบัติ จึงขอให้ตรวจสอบ

๒. การพิจารณาคำร้องเบื้องต้น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาจากข้อเท็จจริงเบื้องต้นแล้วเห็นว่า พฤติการณ์ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างเป็นกรณีเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ซึ่งอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖

๓. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

/พ.ศ. ๒๕๖๐...

พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบโดยพิจารณาจากการชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๓.๑ หนังสือร้องเรียนของผู้ร้อง ตามคำร้องที่ ๔๙/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๓ และบันทึกการให้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมของผู้ร้องผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

๓.๒ หนังสือผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ [REDACTED] ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓.๓ หนังสือบริษัท [REDACTED] ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓.๔ หนังสือผู้ถูกร้องที่ ๑ ลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓.๕ หนังสือกระทรวงสาธารณสุข ด่วนที่สุด ที่ สธ ๐๒๐๘.๐๔/๔๒๘๘ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๔. รัฐธรรมนูญ พันธกรณีระหว่างประเทศ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๔.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๗

๔.๒ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ข้อ ๒

๔.๓ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๒๖

๔.๔ ประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง การป้องกันและการบริหารจัดการด้านเอตส์ ในสถานประกอบกิจการ ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓

๔.๕ ยุทธศาสตร์แห่งชาติว่าด้วยการยุติปัญหาเอตส์ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๓

๔.๖ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ที่เห็นชอบหลักเกณฑ์การให้โอกาสผู้ติดเชื้อเอตส์ คนพิการ และผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด ซึ่งพ้นจากสภาพการใช้จ่ายเสพติดยา เข้าทำงานหรือรับการศึกษาคือในหน่วยงานภาครัฐ

๕. ข้อเท็จจริงที่รับฟังได้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาคำร้อง ข้อเท็จจริงจากผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง ทั้งสอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า

๕.๑ ข้อเท็จจริงจากผู้ร้อง

๑) เมื่อประมาณเดือนตุลาคม ๒๕๖๒ ผู้ร้องได้สมัครงานในตำแหน่งผู้ช่วยเภสัชกรที่โรงพยาบาล [REDACTED] (ผู้ถูกร้องที่ ๑) โดยผ่านการสัมภาษณ์แล้ว ต่อมา ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีหนังสือ ที่ [REDACTED]

ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๒ แจ้งผู้จัดการแผนกลูกค้าสัมพันธ์ เพื่อขอส่งตัวผู้ร้องให้เข้ารับการตรวจร่างกายก่อนเข้าทำงาน ซึ่งในหนังสือดังกล่าวระบุไว้อย่างชัดเจนว่า นอกจากผู้ร้องจะต้องเข้ารับการตรวจร่างกายทั่วไปโดยแพทย์ ตรวจปัสสาวะเพื่อทดสอบการตั้งครรภ์ เอ็กซเรย์ปอด ตรวจสุขภาพฟันเพื่อดูความสมบูรณ์ของฟันซึ่งจะเกี่ยวเนื่องกับสวัสดิการรักษาดندانแล้ว ผู้ร้องจะต้องเข้ารับการตรวจเลือดเพื่อหาความเข้มข้นของเลือด ไวรัสตับอักเสบบี และเอชไอวี (เอดส์) โดยระบุว่าผู้สมัครที่ผ่านการตรวจร่างกายตามข้อกำหนดของผู้ถูกร้องที่ ๑ เท่านั้น จึงจะมีสิทธิได้รับการพิจารณาเข้าทำงาน และจะต้องมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ ปราศจากโรคติดต่อ หรือโรคใด ๆ ดังนี้ โรคตับอักเสบบี วัณโรค เอดส์ การตั้งครรภ์ หรือโรคอื่นใดที่แพทย์ผู้ตรวจเป็นผู้วินิจฉัยว่าอาจเป็นอุปสรรคต่อตำแหน่งงานที่จะปฏิบัติ เช่น โรคหัวใจ โรคเลือด พากะไวรัสบี เป็นต้น โดยในตอนท้ายของหนังสือได้ระบุข้อความขอความยินยอมจากผู้ร้องให้ตรวจร่างกายแล้วส่งผลการตรวจให้แผนกสรรหาและคัดเลือกบุคลากรทราบ แต่ผู้ร้องไม่ให้ความยินยอมและไม่ได้เข้าทำงานกับผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งผู้ร้องเห็นว่าเป็นการทำให้เสียเวลาและโอกาสในการประกอบอาชีพ

๒) เมื่อประมาณเดือนมิถุนายน ๒๕๖๓ ผู้ร้องได้สมัครงานในตำแหน่งเจ้าพนักงานเภสัชกรรมที่โรงพยาบาล (ผู้ถูกร้องที่ ๒) โดยผู้ร้องได้รับการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์และนัดหมายเพื่อปฏิบัติงานแล้ว แต่เมื่อใกล้ถึงช่วงเวลาเริ่มทำงาน เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้แจ้งให้ผู้ร้องไปตรวจร่างกายก่อนเข้าทำงานโดยต้องตรวจเลือดด้วย หากผลเลือดเป็นบวกจะไม่รับเข้าทำงาน โดยอ้างว่าเป็นระเบียบของผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าวไม่ปรากฏในเอกสารสมัครงานแต่อย่างใด ผู้ร้องเห็นว่าเป็นการทำให้เสียเวลาและโอกาสในการประกอบอาชีพเช่นเดียวกัน

๕.๒ ข้อเท็จจริงจากผู้ถูกร้อง

๑) ผู้ถูกร้องที่ ๑ และบริษัท (ผู้ถูกร้องที่ ๑) ชี้แจงข้อเท็จจริงสรุปว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นโรงพยาบาลในเครือของบริษัท ซึ่งตามระเบียบข้อบังคับการทำงานของบริษัทได้กำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติของพนักงานว่า มีร่างกายสมบูรณ์และสุขภาพแข็งแรง สมประกอบ ไม่ทุพพลภาพ ไม่เป็นโรคติดต่ออันตรายและโรคอันสังครังเกี่ยว เว้นแต่บางตำแหน่งอาจจ้างคนพิการที่มีคุณสมบัติเหมาะสมก็ได้ สำหรับการตรวจหาเชื้อเอชไอวี บริษัทได้ถือปฏิบัติตามแนวทางของแพทยสภา^๑ โดยการตรวจจะขึ้นอยู่กับความยินยอมของผู้สมัครงาน ไม่ได้เป็นการบังคับแต่อย่างใด ซึ่งใน

/ขั้นตอน...

^๑ แนวทางปฏิบัติของแพทย์เกี่ยวกับเอชไอวี พ.ศ. ๒๕๕๗ ประกาศ ณ วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๗ ตามมติคณะกรรมการแพทยสภา ในการประชุมครั้งที่ ๙/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๗ สรุปสาระสำคัญได้ว่า การตรวจการติดเชื้อเอชไอวีในบุคคลทั่วไป แพทย์ต้องจัดการให้มีการปรึกษาก่อนตรวจ การขอความยินยอมจากผู้รับการตรวจด้วยวาจาหรือด้วยการลงนามในหนังสือแสดงความยินยอม การแจ้งผลการตรวจให้แก่ผู้รับการตรวจเป็นการส่วนตัว การรักษาความลับเกี่ยวกับการตรวจอย่างเคร่งครัดและต้องไม่แจ้งผลการตรวจให้ผู้อื่นทราบ

ขั้นตอนการรับสมัครงาน บริษัทได้แจ้งเรื่องการตรวจสุขภาพทั่วไปก่อนเข้าทำงาน ส่วนการตรวจหาเชื้อเอชไอวี ขึ้นอยู่กับความยินยอมของผู้สมัครงาน บริษัทไม่มีนโยบายเลือกปฏิบัติต่อบุคคลที่เป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีแต่อย่างใด และในปัจจุบันมีพนักงานที่เป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีปฏิบัติงานอยู่ตามปกติ โดยบริษัทให้การดูแลด้านสวัสดิการการรักษาพยาบาลตามระเบียบข้อบังคับการทำงานของบริษัท และไม่มีการเลิกจ้างหรือเลือกปฏิบัติกับผู้ที่ติดเชื้อเอชไอวีแต่อย่างใด

๒) ผู้ถูกร้องที่ ๒ ชี้แจงข้อเท็จจริงสรุปว่า ในการรับสมัครงานทุกตำแหน่งของผู้ถูกร้องที่ ๒ ตั้งแต่ลูกจ้างชั่วคราวรายเดือน ลูกจ้างชั่วคราวรายวัน และลูกจ้างรายคาบ ผู้ถูกร้องที่ ๒ จะขอใบรับรองแพทย์ ซึ่งออกไม่เกิน ๓ เดือน จากสถานพยาบาลของราชการ โดยต้องมีผลการตรวจหาสารเสพติดในปัสสาวะและตรวจการตั้งครรภ์ (กรณีผู้สมัครเพศหญิง) ไม่มีการตรวจหาเชื้อเอชไอวี นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่มีนโยบายในการรับสมัครด้วยการสัมภาษณ์ผ่านทางโทรศัพท์ โดยผู้สมัครจะต้องเข้ามาสมัครงานด้วยตนเองที่โรงพยาบาลเท่านั้น สำหรับคุณสมบัติทั่วไปของผู้สมัครในตำแหน่งต่าง ๆ ได้ประกาศไว้ในประกาศรับสมัครงาน ข้อ (๖) คือ ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

๕.๓ ข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) กระทรวงสาธารณสุขชี้แจงข้อเท็จจริงสรุปว่า กระทรวงสาธารณสุขไม่มีกฎระเบียบ หรือนโยบายอื่นที่เกี่ยวข้องในการรับบุคคลเข้าทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของผู้สมัครเข้าทำงานแต่อย่างใด และไม่มีนโยบายการตรวจหาเชื้อเอชไอวีของผู้สมัครเข้าทำงาน ประกอบกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๖ ข (๒) บัญญัติไว้ว่า ผู้ที่จะเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนต้องมีคุณสมบัติทั่วไปและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ คนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคตามที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ. ซึ่งโรคที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ. ว่าด้วยโรค พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้กำหนดไว้มีเพียง ๕ โรคเท่านั้น คือ วัณโรคในระยะแพร่กระจายเชื้อ โรคเท้าช้างในระยะที่ปรากฏอาการเป็นที่รังเกียจแก่สังคม โรคติดยาเสพติดให้โทษ โรคพิษสุราเรื้อรัง และโรคติดต่อร้ายแรงหรือโรคเรื้อรังที่ปรากฏอาการเด่นชัดหรือรุนแรงและเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ตามที่ ก.พ.กำหนด

กระทรวงสาธารณสุขได้ขอให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ ชี้แจงข้อเท็จจริงในประเด็นตามคำร้อง และได้รับแจ้งว่า ในการรับสมัครบุคคลเข้าทำงานของผู้ถูกร้องที่ ๒ ผู้สมัครทุกตำแหน่งจะต้องตรวจสุขภาพทั่วไปและแสดงใบรับรองแพทย์ที่ออกโดยแพทย์ผู้ได้รับอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมจาก

แพทยสภา เพื่อเป็นเอกสารประกอบการรับสมัคร ซึ่งการรับสมัครบุคคลเข้าทำงาน ไม่ว่าจะเป็นที่ตำแหน่งใดก็ตาม จะไม่ระบุให้ผู้สมัครต้องตรวจหาเชื้อเอชไอวีแต่อย่างใด หากพบกรณีที่แพทย์ระบุรับรองในใบรับรองแพทย์ว่า ผู้สมัครรายใดเป็นผู้ป่วยโรคติดต่อร้ายแรง หรือโรคเรื้อรังที่ปรากฏอาการเด่นชัดหรือรุนแรง และเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ เพื่อเป็นการควบคุมและป้องกันการติดต่อและการแพร่กระจายเชื้อโรคต่อบุคคลอื่น ผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาไม่รับบุคคลดังกล่าวเข้าทำงานต่อไป

๒) ประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง การป้องกันและการบริหารจัดการด้านเอดส์ ในสถานประกอบกิจการ ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓ สรุปรว่า การรับสมัครงานและการจ้างงานต้องไม่มีการตรวจหาการติดเชื้อเอชไอวีหรือการแสดงหลักฐานว่าไม่ติดเชื้อเอชไอวี และต้องไม่อ้างการติดเชื้อเอชไอวีเพื่อคัดเลือกคนหางานและผู้สมัครงาน ลูกจ้าง หรือเพื่อเป็นเงื่อนไขในการจ้างงานหรือเป็นหลักเกณฑ์ตัดสินว่าคนงานและผู้สมัครงาน ลูกจ้าง ขาดคุณสมบัติในการจ้างงาน

๖. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่า กรณีตามคำร้องเกี่ยวข้องกับการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุอื่นของบุคคล ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ซึ่งเป็นหนังสือสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม บัญญัติห้ามมิให้กระทำการเช่นนั้นโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

๖.๑ ประเด็นที่ต้องพิจารณาประการแรกมีว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ด้วยการไม่รับผู้ร้องเข้าทำงานเพราะเหตุที่ผู้ร้องเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีหรือไม่

เมื่อข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบปรากฏว่า ผู้ร้องได้สมัครงานในตำแหน่งผู้ช่วยเภสัชกรกับผู้ถูกร้องที่ ๑ และผ่านการสัมภาษณ์แล้ว แต่เมื่อผู้ร้องได้รับแจ้งให้ไปตรวจร่างกายก่อนเข้าทำงานและพบที่มีการตรวจเลือดเพื่อหาเชื้อเอชไอวีด้วย ผู้ร้องจึงปฏิเสธการไปตรวจเลือดและไม่ได้เข้าทำงานกับผู้ถูกร้องที่ ๑ แม้บริษัท ██████████ ในฐานะต้นสังกัดของผู้ถูกร้องที่ ๑ จะชี้แจงว่าตามระเบียบข้อบังคับการทำงานของบริษัท การตรวจหาเชื้อเอชไอวีจะถือปฏิบัติตามแนวทางของแพทยสภา โดยการตรวจจะขึ้นอยู่กับความยินยอมของผู้สมัครงาน ไม่ได้เป็นการบังคับแต่อย่างใด และบริษัทไม่มีนโยบายเลือกปฏิบัติต่อบุคคลที่เป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวี และในปัจจุบันมีพนักงานที่เป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีปฏิบัติงานอยู่ตามปกติ แต่จากการตรวจสอบพบว่า มีหนังสือผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ██████████ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๒ ซึ่งสายทรัพยากรบุคคลเครือโรงพยาบาล ██████████ แจ้งผู้จัดการแผนกลูกค้าสัมพันธ์ เพื่อขอส่งตัวผู้ร้องให้เข้ารับการตรวจร่างกายก่อนเข้าทำงาน โดยเมื่อพิจารณาเนื้อหาของหนังสือ

/ฉบับดังกล่าว...

ฉบับดังกล่าวแล้วพบว่า มีการระบุไว้อย่างชัดเจนว่า นอกจากผู้ร้องจะต้องเข้ารับการตรวจร่างกายทั่วไป โดยแพทย์ ตรวจปัสสาวะเพื่อทดสอบการตั้งครรภ์ เอกซเรย์ปอด ตรวจสุขภาพฟันเพื่อดูความสมบูรณ์ของฟันซึ่งจะเกี่ยวเนื่องกับสวัสดิการรักษาดندانแล้ว ผู้ร้องจะต้องเข้ารับการตรวจเลือดเพื่อหาความเข้มข้นของเลือด ไวรัสตับอักเสบบี และเอชไอวี (เอดส์) โดยระบุว่า ผู้สมัครที่ผ่านการตรวจร่างกายตามข้อกำหนดของผู้ร้องที่ ๑ เท่านั้นจึงจะมีสิทธิได้รับการพิจารณาเข้าทำงาน และจะต้องมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ ปราศจากโรคติดต่อ หรือโรคใด ๆ ดังนี้ โรคตับอักเสบบี วัณโรค เอดส์ การตั้งครรภ์ หรือโรคอื่นใดที่แพทย์ผู้ตรวจเป็นผู้วินิจฉัยว่าอาจเป็นอุปสรรคต่อตำแหน่งงานที่จะปฏิบัติ เช่น โรคหัวใจ โรคเลือด พากะไวรัสบี เป็นต้น

แม้ในตอนท้ายของหนังสือได้ระบุข้อความขอความยินยอมจากผู้ร้องให้ตรวจร่างกาย สอดคล้องกับการชี้แจงของบริษัท แต่ข้อความที่ระบุในหนังสือของสายทรัพยากรบุคคลเครือโรงพยาบาล ████████ โดยเฉพาะการใช้คำว่า “เอดส์” ไปขยายความในความหมายเดียวกับคำว่า “เอชไอวี” ดังที่ในหนังสือใช้คำว่า “...และเอชไอวี (เอดส์)...” ทั้งที่ทั้งสองคำนั้นมีความหมายที่แตกต่างกันในการแพทย์^๖ นอกจากนี้ ในหนังสือฉบับดังกล่าวยังได้ระบุโดยใช้ข้อความว่า “ผู้สมัครที่ผ่านการตรวจร่างกายตามข้อกำหนดของโรงพยาบาลเท่านั้นจึงจะมีสิทธิได้รับการพิจารณาเข้าทำงาน และจะต้องมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ ปราศจากโรคติดต่อ หรือโรคใด ๆ ดังนี้ โรคตับอักเสบบี วัณโรค เอดส์ การตั้งครรภ์ หรือโรคอื่นใดที่แพทย์ผู้ตรวจเป็นผู้วินิจฉัยว่าอาจเป็นอุปสรรคต่อตำแหน่งงานที่จะปฏิบัติ” การระบุข้อความเช่นนี้ย่อมทำให้บุคคลทั่วไปโดยเฉพาะผู้ที่มีเชื้อเอชไอวีเข้าใจได้ว่า เมื่อผลการตรวจเลือดพบว่ามีเชื้อเอชไอวี ก็จะต้องถูกจัดให้อยู่ในความหมายของ “เอดส์” ซึ่งมีผลให้ไม่ได้รับการพิจารณาเข้าทำงานในท้ายที่สุด

ในชั้นนี้...

^๖ เอชไอวี HIV (Human Immunodeficiency Virus) เป็นเชื้อไวรัสที่ทำลายระบบภูมิคุ้มกันของคน คือ เซลล์เม็ดเลือดขาวซีดีโฟร์ (CD4 cells) หรือ ทีเซลล์ (T cells) ซึ่งทำหน้าที่ป้องกันร่างกายจากการติดเชื้อ เมื่อเชื้อไวรัส HIV ทำลายเม็ดเลือดขาว CD4 จนมีปริมาณไม่เพียงพอ เป็นสาเหตุให้เกิดอาการภูมิคุ้มกันบกพร่อง

เอชไอวี คือเชื้อไวรัสที่ทำให้เกิดโรคเอดส์ (AIDS) ซึ่งย่อมาจาก (Acquired Immunodeficiency Syndrome) ซึ่งเอชไอวี และโรคเอดส์ไม่ใช่สิ่งเดียวกัน ผู้ติดเชื้อเอชไอวีไม่จำเป็นต้องป่วยเป็นโรคเอดส์เสมอไป หากมีการติดเชื้อเอชไอวี เชื้อจะอยู่ในร่างกายตลอดไป ปัจจุบันยังไม่มีวิธีการรักษาการติดเชื้อเอชไอวีให้หายขาด แต่ในปัจจุบันจะมียาด้านไวรัส ผู้ติดเชื้อกินยาเร็ว กินยาต่อเนื่อง สม่ำเสมอ สามารถทำให้ผู้ติดเชื้อมีสุขภาพที่แข็งแรงเป็นระยะเวลายาวนาน และช่วยลดความเสี่ยงของการแพร่เชื้อไวรัสนี้ไปยังผู้อื่นด้วย

(สืบค้นจากเว็บไซต์ของกรมควบคุมโรค https://ddc.moph.go.th/disease_detail.php?d=59 เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๕)

ในชั้นนี้จึงเห็นว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่กำหนดรายละเอียดในหนังสือขอความยินยอมผู้ร้องเพื่อเข้ารับการตรวจร่างกายซึ่งต้องมีการตรวจเลือดเพื่อหาเชื้อเอชไอวีโดยใช้คำว่า “เอตส์” ในความหมายเดียวกันกับ “เอชไอวี” เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลไม่สอดคล้องกับหลักความเสมอภาคตามที่รัฐธรรมนูญและหนังสือสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามให้การรับรองและคุ้มครองไว้ อันถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เห็นควรมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนเพื่อดำเนินการต่อไป

นอกจากนี้ แม้ในการตรวจสอบ บริษัทจะชี้แจงว่าได้ปฏิบัติตามแนวทางของแพทยสภา โดยการตรวจหาเชื้อเอชไอวีจะขึ้นอยู่กับความยินยอมของผู้สมัครงาน ไม่ได้เป็นการบังคับ รวมถึงไม่มีนโยบายเลือกปฏิบัติต่อบุคคลที่เป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวี ก็ตาม แต่การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งเป็นโรงพยาบาลในเครือของบริษัทมีแนวทางการรับบุคคลเข้าทำงานที่แตกต่างจากนโยบายของบริษัท แสดงให้เห็นถึงความไม่เข้าใจอย่างแท้จริงเกี่ยวกับบุคคลที่ติดเชื้อเอชไอวี และบริษัทกับโรงพยาบาลในเครืออาจจะขาดการสื่อสารทำความเข้าใจระหว่างกันอย่างเพียงพอ ซึ่งในฐานะที่บริษัทเป็นผู้ที่กำกับดูแลการดำเนินการของผู้ถูกร้องที่ ๑ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะต่อบริษัทเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย

๖.๒ ประเด็นที่ต้องพิจารณาประการที่สองมีว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ด้วยการไม่รับผู้ร้องเข้าทำงานเพราะเหตุที่ผู้ร้องเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีหรือไม่

เมื่อการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในการร้องเรียน ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าได้รับการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์และนัดหมายเพื่อปฏิบัติงานแล้ว แต่เมื่อใกล้ถึงช่วงเวลาเริ่มทำงาน เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้แจ้งให้ผู้ร้องไปตรวจร่างกายก่อนเข้าทำงานโดยต้องตรวจเลือดด้วย หากผลเลือดเป็นบวกจะไม่รับเข้าทำงาน ในข้อกล่าวอ้างนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ชี้แจงว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่มีนโยบายในการรับสมัครด้วยการสัมภาษณ์ผ่านทางโทรศัพท์ และในการรับสมัครงานทุกตำแหน่ง ผู้ถูกร้องที่ ๒ จะขอใบรับรองแพทย์โดยต้องมีผลการตรวจหาสารเสพติดในปัสสาวะ และตรวจการตั้งครรภ์ (กรณีผู้สมัครเพศหญิง) เท่านั้น ไม่มีการตรวจหาเชื้อเอชไอวี สอดคล้องกับที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ชี้แจงต่อกระทรวงสาธารณสุขว่า ในการรับสมัครบุคคลเข้าทำงานของผู้ถูกร้องที่ ๒ ผู้สมัครทุกตำแหน่งจะต้องตรวจสอบสุขภาพทั่วไปและแสดงใบรับรองแพทย์ที่ออกโดยแพทย์ผู้ได้รับอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมจากแพทยสภา และจะไม่ระบุให้ผู้สมัครต้องตรวจหาเชื้อเอชไอวี

จากข้อเท็จจริงข้างต้น แม้ผู้ร้องจะไม่ได้เสนอพยานหลักฐานเพื่อแสดงให้เห็นว่าได้สมัครเข้าทำงานกับผู้ถูกร้องที่ ๒ เช่น ประกาศรับสมัคร ใบสมัคร ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิเข้ารับการคัดเลือกที่

ปรากฏชื่อของผู้ร้อง หรือชื่อเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ผู้ร้องประสานงานด้วย เป็นต้น แต่ไม่มีเหตุที่จะรับฟังได้ว่า ผู้ร้องกล่าวอ้างเพียงลอย ๆ เพื่อให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ ต้องเสื่อมเสียชื่อเสียงหรือถูกตรวจสอบจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม จากการตรวจสอบไม่ปรากฏว่ามีพยานหลักฐานใดที่แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ มีนโยบายหรือการดำเนินการที่ปฏิเสธบุคคลที่มีเชื้อเอชไอวีเข้าทำงาน มีเพียงกรณีที่หากแพทย์ระบุในใบรับรองแพทย์ว่า ผู้สมัครรายใดเป็นผู้ป่วยโรคติดต่อร้ายแรง หรือโรคเรื้อรังที่ปรากฏอาการเด่นชัด หรือรุนแรงและเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ ผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงจะถือเป็นเหตุจำเป็นที่จะต้องพิจารณาไม่รับบุคคลดังกล่าวเข้าทำงาน เพื่อเป็นการควบคุมและป้องกันการติดต่อ และการแพร่กระจายเชื้อโรคต่อบุคคลอื่น ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่าเป็นเหตุผลที่รับฟังได้และไม่เกินสัดส่วนระหว่างการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล กับ ประโยชน์ของสาธารณะ

ในชั้นนี้จึงเห็นว่า การตรวจสอบไม่ปรากฏพยานหลักฐานที่จะรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ด้วยการไม่รับผู้ร้องเข้าทำงาน เพราะเหตุที่ผู้ร้องเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวี อย่างไรก็ตาม เห็นควรมีข้อเสนอแนะให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ พิจารณาดำเนินการเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาขึ้นในอนาคต

ทั้งนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเคยมีข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหาการปฏิบัติต่อบุคคลที่ติดเชื้อเอชไอวีหลายกรณี เช่น กรณีกล่าวอ้างว่าโรงเรียนบังคับให้นักเรียนตรวจเลือดเพื่อหาเชื้อเอชไอวีและใช้เป็นเงื่อนไขในการศึกษาต่อ (รายงานผลการตรวจสอบที่ ๑๐๒/๒๕๕๙) กรณีกล่าวอ้างว่าบริษัทเอกชนให้ผู้สมัครงานตรวจหาเชื้อเอชไอวีก่อนเข้าทำงาน (รายงานผลการตรวจสอบที่ ๑/๒๕๖๐) กรณีกล่าวอ้างว่ามีการเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีในการสมัครงานกับเอกชน (รายงานผลการตรวจสอบที่ ๓-๖/๒๕๖๒) กรณีกล่าวอ้างว่า กฏ ก.ตร. ว่าด้วยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของการเป็นข้าราชการตำรวจ พ.ศ. ๒๕๔๗ มีการเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี (รายงานผลการตรวจสอบที่ ๔๑๓/๒๕๖๒) เป็นต้น แต่ยังพบว่ามีกรณีร้องเรียนลักษณะเดียวกันนี้ต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอย่างต่อเนื่องตลอดมา จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะเพื่อเน้นย้ำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องพิจารณาแก้ไขปัญหาในภาพรวมด้วยอีกทางหนึ่ง

๗. มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน และ มาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน และมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗

(๑) และ (๓) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๑) และ (๓) ประกอบมาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๒ ดังนี้

๗.๑ มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๗.๑.๑ ให้บริษัท [REDACTED] ปรับแก้ระเบียบข้อบังคับการทำงานของบริษัท และโรงพยาบาล [REDACTED] (ผู้ถูกร้องที่ ๑) รวมถึงหน่วยงานในสังกัด เกี่ยวกับการปฏิบัติที่ถูกต้องต่อบุคคลที่ติดเชื้อเอชไอวี โดยเฉพาะในขั้นตอนการรับเข้าทำงานที่จะต้องไม่ให้มีการตรวจเลือดเพื่อหาเชื้อเอชไอวีหรือเอดส์ และจะต้องไม่เหมารวมว่าบุคคลที่ติดเชื้อเอชไอวีเป็นบุคคลที่มีโรคที่อาจเป็นอุปสรรคต่อตำแหน่งงานที่จะปฏิบัติจนส่งผลกระทบต่อการทำงานของบุคคลดังกล่าว โดยให้นำรายงานผลการตรวจสอบฉบับนี้เป็นข้อมูลประกอบ

๗.๑.๒ ให้กระทรวงแรงงานแจ้งให้บริษัท [REDACTED] และโรงพยาบาล [REDACTED] (ผู้ถูกร้องที่ ๑) ทราบถึงประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง การป้องกันและบริหารจัดการด้านเอดส์ในสถานประกอบกิจการ ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓ และติดตามการปฏิบัติตามประกาศดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการคุ้มครองสิทธิต่อผู้สมัครงานและลูกจ้างผู้ติดเชื้อเอชไอวีและเอดส์ ทั้งนี้ ตามที่กระทรวงแรงงานได้รายงานผลการดำเนินการต่อคณะกรรมการรัฐมนตรีตามหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ รง ๐๕๐๘/๑๙๒๖ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๔

ทั้งนี้ ให้ดำเนินการภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่ได้รับรายงานผลการตรวจสอบฉบับนี้

๗.๒ มาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๗.๒.๑ ให้กระทรวงสาธารณสุข และกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ มีข้อกำหนดที่ชัดเจนว่า ห้ามมิให้สถานพยาบาลเอกชนทุกประเภทตรวจหาเชื้อเอชไอวีก่อนรับบุคคลเข้าทำงาน เนื่องจากจะนำไปสู่การเลือกปฏิบัติต่อบุคคล

๗.๒.๒ ให้โรงพยาบาล [REDACTED] (ผู้ถูกร้องที่ ๒) แจ้งผู้สมัครงานให้ชัดเจนว่า ในการตรวจเลือดมีวัตถุประสงค์ใดและหาค่าอะไรบ้าง เช่น ตรวจหาความเข้มข้นของเลือด เป็นต้น โดยจะต้องไม่กำหนดให้มีการตรวจเพื่อหาเชื้อเอชไอวีโดยเด็ดขาด

๘. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๓๒/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๕ จึงมีมติว่า การกระทำของโรงพยาบาล [REDACTED] (ผู้ถูกร้องที่ ๑) เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ส่วนกรณีของโรงพยาบาล [REDACTED] (ผู้ถูกร้องที่ ๒) ไม่อาจรับฟังได้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนแต่ควรป้องกันมิให้เกิดปัญหาขึ้นในอนาคต ดังนั้น จึงให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกัน

/หรือแก้ไข...

หรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน และมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามข้อ ๗ ของรายงานนี้ ต่อบริษัท ██████████ กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ และโรงพยาบาล ██████████ (ผู้ถูกร้องที่ ๒) ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๑) และ (๓) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๑) และ (๓) ประกอบ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๒ เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์	ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นางปรีดา คงแป้น	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นายวสันต์ ภัยหลีกลี้	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นางสาวสุภัทรา นาคะผิว	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

